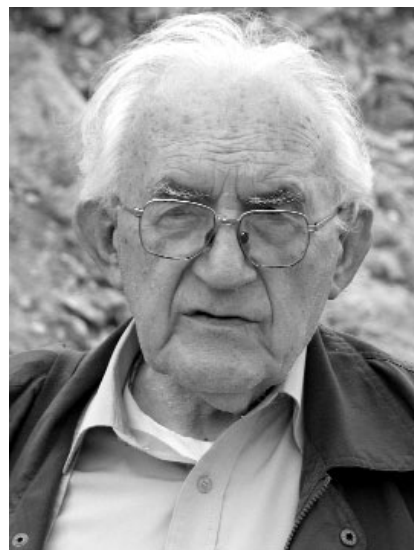


**Dr. KÓKAY József**

1928–2013

A geológia ismét elveszítette egy kiemelkedő hazai egyéniségét: Dr. KÓKAY József geológus, a Magyar Állami Földtani Intézet nyugdíjas tudományos főmunkatársa 2013. december 31-én, életének 86. évében eltávozott közülünk.

Dr. KÓKAY József 1928. november 27-én született Szegeden, értelmiségi családban. 1948-ban a szegedi Piarista Gimnáziumban érettségizett. Geológiai tanulmányait a szegedi egyetemen kezdte, majd az ottani képzés megszűnése után — megszakítással — a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetemen fejezte be, ahol 1961-ben kapta meg geológusi diplomáját. Ugyanitt 1964-ben szerzett egyetemi doktori címet. Doktori disszertációja, „A Herend–márkói barnaköszén medence földtani és őslénytani vizsgálata” 1966-ban nyomtatásban is megjelent. Sok nagyobb munkája közül, melyekkel a hazai és nemzetközi szakirodalmat gazdagította, ez a tanulmány ma is egyedülálló a hazai miocén kutatásában. 1989-ben védte meg kandidátusi disszertációját, amelynek témája a Középső- és Keleti-Paratethys kapcsolatának vizsgálata volt a késő-badeni tenger sótartalmára vonatkozóan. Ez a munka már 1985-ben, a Budapesten rendezett Neogén Kongresszusra nyomtatásban is megjelent „A Középső- és a Keleti-Paratethys kapcsolata a felső-badeni tenger sótartalom-viszonyai tükrében” címmel.



Szakmai munkásságának meghatározó részét az iparban, a szénbányászat területén, kőszénföldtani kutatásokkal töltötte. Különösen a Dunántúli-középhegység területén elhelyezkedő miocén barnaköszén-előfordulások kutatásában volt meghatározó szerepe. 1956-ban ő találta meg az addig ismeretlen bántapusztai miocén szénmedencét, amelyet mintegy 30 éven át bányásztak. 1957 novemberében a Várpalotai Szénbányászati Tröszt állományából — sikeres szakmai működésére való tekintettel — Budapestre helyezték a Nehézipari Minisztérium bányászati vonalára, műszaki főelőadóként. Publikációs tevékenysége is bizonyítja, hogy tudományos kutatómunkáját itt is sikerült tovább folytatnia, és paleontológiai ismereteit igen magas fokra fejleszteni. Életművében megkülönböztetett helyet foglalnak el a malakológiai tanulmányai.

1980-tól a Magyar Állami Földtani Intézet Szilárdásványi Nyersanyag Prognózis Osztályán dolgozott, ahol nem-érces ásványok prognosztikus kutatásában tevékenykedett. Javasatai alapján és irányításával ez idő alatt találtak rá — többek között — a korábban megismert várpalotai szénterülettől D-re elhelyezkedő, Ősi–Berhida–Küngös térségében lévő miocén szénelőfordulásra.

1992-ben vonult nyugdíjba a Magyar Állami Földtani Intézet állományából. Ameddig egészsége engedte, ezt követően is heti rendszerességgel járt be az intézetbe, hogy folyamatban lévő kutatásaihoz mindig felkészült legyen a legfrissebb nemzetközi szakirodalomból, és intézeti kollégáival konzultáljon.

Nyitott, emberbarát egyéniségéből fakadóan, és piarista szellemű neveltetése folytán is, nagy hangsúlyt fektetett megszerzett tudása továbbadására. Hatalmas ismeretanyagát önzetlenül osztotta meg a fiatalabb szakemberekkel, akiknek rendszeresen kirándulásokat is szervezett az általa jól ismert terepi helyszínekre. Egy ilyen kiszállás felért egy tanfolyammal; nemcsak rétegtani és tektonikai ismeretanyagunk bővült, de az ősmaradványok pontos meghatározásában is mindig számíthatunk kiváló memóriájú, idős kollégánk szaktudására. Nemcsak földtani–őslénytani, de magas szintű botanikai és vegyészeti ismereteit is szívesen osztotta meg az érdeklődőkkel.

Pályája során nagy mennyiségű, jelentős tudományos értékű, főleg mélyfúrásokból származó kőzetanyagot gyűjtött össze, nyugdíjas éveire tartogatva azok tudományos feldolgozását. Közeli tervei között szerepelt az akadémiai nagydoktori tudományos fokozat elnyerése is, de halála megakadályozta az így is gazdag életművének kiteljesedését.

Dr. KÓKAY József munkássága kimagasló a hazai miocén — elsősorban a Dunántúl, ezen belül is a herend–márkói és várpalotai kőszénterületek — kutatásában, a miocén malakológiában, illetve a Paratethys ősföldrajzi és ökoszisztémái

viszonyainak tisztázásában. A nyersanyagkutatással foglalkozó, valamint rétegtani, őslénytani, ősföldrajzi, tektonikai vizsgálatainak eredményeit összefoglaló hetven, itthon és külföldön nyomtatásban megjelent szakmai publikációja közül számos tanulmány nemzetközileg is kiemelkedő jelentőségű. Százöt, elsősorban a nyersanyagkutatással kapcsolatos kéziratot jelentését a Magyar Állami Földtani, Geofizikai és Bányászati Adattár, illetve a Veszprémi, Pécsi és Miskolci Bányakapitányság Adattára őrzi.

Kimagasló paleontológiai munkásságának három, róla elnevezett ősmaradvány állít emléket: *Pecten kokayi* DEMARCQ 1971, *Pisidia kokayi* (MÜLLER) 1977, *Eomorone kokayi* GAUDANT 2005.

Kiváló geológus és nagyon jó ember volt. Emlékét szívünkben őrizzük.

SELMECZI Ildikó

### Dr. KÓKAY József nyomtatásban megjelent szakmai publikációinak jegyzéke

#### 1954

KÓKAY J. 1954: Várpalotai szarmata. — *Földtani Közlöny* **84**, 29–40.

#### 1956

KÓKAY J. 1956: Hegységszerkezeti mozgásviszonyok Várpalota környékén. — *Földtani Közlöny* **86**, 17–29.

#### 1957

KÓKAY J. 1957: Távlati mélykutatás Várpalotán. — *A Magyar Állami Földtani Intézet Évi Jelentése 1957–58-ról*, 231–241.

#### 1959

KÓKAY J. 1959: Adatok a várpalotai perspektivikus kutatásokról. — *Földtani Közlöny* **89**, 178–180.

KÓKAY J. 1959: A Dunántúli helvét–tortonai határ kérdése. — *Földtani Közlöny* **89**, 402–406.

#### 1960

SOMOS L. & KÓKAY J. 1960: Földtani megfigyelések a Mecsekhegységi liászban és miocénben. — *Földtani Közlöny* **90**, 331–347.

#### 1964

KÓKAY J. 1964: Magfúrások megbízhatóságának problémái. — *Mérnöki Továbbképző Intézet* **42/14**, 1–35.

#### 1966

KÓKAY J. 1966: A Herend–márkói barnakőszénterület földtani és őslénytani vizsgálata. — *Geologica Hungarica series Palaeontologica* **36**, 149 p. (15 táblával)

BARTKÓ L. & KÓKAY J. 1966: Lajtmészke előfordulás a Kerepesi úton. — *Földtani Közlöny* **96**, 301–305.

BARTKÓ L., HEGEDŰS GY. & KÓKAY J. 1966: A kőszén. — In: JANTSKY B. (szerk.): *Ásványtelepeink földtana. Nyersanyag-lelőhelyeink.* — Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 49–87.

#### 1967

KÓKAY J. 1967: A Bakony-hegység felsőtortonai képződményei. — *Földtani Közlöny* **97**, 74–90. (3 táblával)

KÓKAY J. 1967: Sótartalomra vonatkozó őskörnyezettani vizsgálatok a bakonyi középső-miocén cerithiumos faunákon. — *Őslénytani Viták* **8**. [A Magyarhoni Földtani Társulat Őslénytani Szakosztálya Paleoökológiai Kollokviumán (1967. április 17–18) bemutatásra kerülő előadások kivonata], Kézirat, 1–6.

KÓKAY, J. 1967: Stratigraphie des Oberhelvets („Karpatrien”) von Várpalota (Ungarn). — *Palaeontographia Italica* **63** (n. ser. 33), 76–111 (5 táblával)

#### 1968

KÓKAY J. 1968: Hegységképződési elméletek Bakonyhegységi adatok tükrében. — *Földtani Közlöny* **98**, 381–393.

#### 1969

KÓKAY, J. 1969: *Das Miozan von Várpalota*. — Kollokvium über das Neogen, Magyar Állami Földtani Intézet, Budapest, 53–70. (orosz nyelven is)

KÓKAY J. 1969: *Várpalotai és bántapusztai vezető*. — Földtani kirándulások, Neogén Kollokvium, Magyar Állami Földtani Intézet, Budapest, 38–43.

**1970**

BÁLDI T. & KÓKAY J. 1970: A kismarosi tufit faunája és a börsönyi andezitvulkánosság kora. — *Földtani Közlöny* **100**, 274–284.

**1971**

KÓKAY, J. 1971: Das Miozän von Várpalota. — *Földtani Közlöny* **101**, 217–224.

**1972**

KÓKAY J. 1972: Miocén. — In: RÓNAI A. & SZENTES F. (szerk.): *Magyarászó Magyarország 200 000-es földtani térképsorozatához. L–34–VII. Székesfehérvár.* — Magyar Állami Földtani Intézet, 51–65.

KÓKAY J. 1972: Felső-oligocén. Miocén. Pliocén (Alsó-pannóniai alemelet, Felső-pannóniai alemelet. Felső-pliocén). — In: DEÁK M. (szerk.): *Magyarászó Magyarország 200 000-es földtani térképsorozatához. L–33–XII. Veszprém.* — Magyar Állami Földtani Intézet, 158–176.

KÓKAY J. 1972: Az ottngangien faciosztratotípus szelvényei a várpalotai medencében. — *Földtani Közlöny* **102**, 40–53.

**1973**

KÓKAY, J. 1973: Die Entwicklung der Bántapusztaer Schichtengruppe, M<sub>2b-c(d)</sub> — In: SENEŠ, J. (ed.): *Chronostratigraphie und Neostatotypen. Miozän der zentralen Paratethys Bd. III. M2 Ottngangien.* — Verlag der Slowakischen Akademie der Wissenschaften, Bratislava, 85–88.

KÓKAY, J. 1973: Faziostatotypen der Bántapusztaer Schichtengruppe. — In: SENEŠ, J. *Chronostratigraphie und Neostatotypen. Miozän der zentralen Paratethys Bd. III. M2 Ottngangien.* — Verlag der Slowakischen Akademie der Wissenschaften, Bratislava, 227–243.

KÓKAY J. 1973: Sajátos üledékképződési jelenség Várpalotáról. — *Földtani Közlöny* **103/2**, 196–198.

**1976**

KÓKAY, J. 1976: Geomechanical investigation of the Southeastern margin of the Bakony Mountains and the age of the Litér Fault Line. — *Acta Geologica Academiae Scientiarum Hungaricae* **20/3–4**, 245–257.

**1984**

KÓKAY J. 1984: Újabb adatok a moldvai mozgásokkal kapcsolatban. — *A Magyar Állami Földtani Intézet Évi Jelentése 1982-ről*, 301–303.

KÓKAY J., MIHÁLY S. & MÜLLER P. 1984: Bádeni korú rétegek a budapesti Örs Vezér tere környékén. — *Földtani Közlöny* **114**, 285–295.

KÓKAY, J. 1984: Connections of the Eastern and the Central Paratethys in the Upper Badenian, based on malacological, eventstratigraphical and paleostratigraphical investigations. — *RCMNS Interim Colloquium on Mediterranean Neogene Marine Megafaunal Paleoenvironments and Biostratigraphy, Athens, September 6–9, 1984, Collected Abstracts.*

**1985**

KÓKAY J. 1985: Central and Eastern Paratethyan Interrelations in the Light of Late Badenian Salinity Conditions. — *Geologica Hungarica series Palaeontologica* **48**, 7–95.

KECSKEMÉTI, T. & KÓKAY, J. 1985: Lepidocyclus-related form from the Ottngangian of Várpalota (Hungary, Bakony Mts.). — *Abstracts, VIIIth Congress of the Regional Committee on Mediterranean Neogene Stratigraphy, Hungarian Geological Survey, Budapest*, 297–299.

KÓKAY J. 1985: Tektonikai-geomechanikai vizsgálatok a Bántapuszta-medence területén (Várpalota). — *A Magyar Állami Földtani Intézet Évi Jelentése 1983-ról*, 43–50.

**1986**

KÓKAY J. 1986: Balaton menti badeni képződmények. — *A Magyar Állami Földtani Intézet Évi Jelentése 1984-ről*, 289–299.

**1987**

HÁMOR, G., BÁLDI T., BOHN-HAVAS, M., HABLY, L., HALMAI, J., HAJÓS, M., KÓKAY, J., KORDOS, L., KORECZ-LAKY, I., NAGY, E., NAGYMAROSI, A. & VÖLGYI, L. 1987: The bio-, litho-, and chronostratigraphy of the Hungarian Miocene. — *Proceedings of the VIIIth RCMNS Congress.* — *A Magyar Állami Földtani Intézet Évkönyve* **70**, 351–353.

BOHN-HAVAS, M., BÁLDI, T., KÓKAY, J. & HALMAI, J. 1987: Pectinid assemblage zones of the Miocene in Hungary. — *Proceedings of the VIIIth RCMNS Congress.* — *A Magyar Állami Földtani Intézet Évkönyve* **70**, 441–446.

BIHARI D., KÓKAY J. & KÓKAY Á. 1987: Tengeri bádeni képződmények a Pápai-Bakony peremén. — *A Magyar Állami Földtani Intézet Évi Jelentése 1985-ről*, 243–248.

KÓKAY J. 1987: A várpalotai badeni képződmények rétegtani tagolása és ősföldrajzi rekonstrukciója. — *A Magyar Állami Földtani Intézet Évi Jelentése 1985-ről*, 235–241.

**1988**

KÓKAY J. & MÜLLER P. 1988: Budapest, Rákos, vasúti delta; Keresztúri úti feltárás D-i fala. Rákosi Mészke Formáció. — *Magyarország Geológiai Alapszelvényei* 89., A Magyar Állami Földtani Intézet kiadványa, 6 p. (angol nyelven is).

KÓKAY J. 1988: Bakony, Várpalota, Bántapuszta. Bántapusztai Formáció, Fóti Formáció. — *Magyarország Geológiai Alapszelvényei* 92., A Magyar Állami Földtani Intézet kiadványa, 6 p. (angol nyelven is).

KÓKAY J. 1988: Bakony, Várpalota, Szabó-féle homokbánya. — *Magyarország Geológiai Alapszelvényei.*, A Magyar Állami Földtani Intézet kiadványa, 5 p. (angol nyelven is).

### 1989

KÓKAY J. 1989: A várpalotai medence és az Úrhida 1. sz. fúrás eocén képződményei. — *A Magyar Állami Földtani Intézet Évi Jelentése 1987-ről*, 27–33.

### 1990

KÓKAY J. 1990: A budapesti középsőbádeni képződmények. — *A Magyar Állami Földtani Intézet Évi Jelentése 1988-ről*, 101–108.

NAGY E. & KÓKAY J. 1990: Mangrove sporomorpha a herendi bádeni képződményekben (Bakony hegység). — *A Magyar Állami Földtani Intézet Évi Jelentése 1988-ről*, 183–190.

KÓKAY, J. 1990: Nonmarine Badenian mollusc from the Bakony Mountains in W Hungary. — *IXth Congress R. C. M. N. S., Barcelona, Abstracts*, 193–194.

### 1991

KÓKAY, J., HÁMOR T., LANTOS M. & MÜLLER P. 1991: A Berhida 3. sz. fúrás paleomágneses és földtani vizsgálata. — *A Magyar Állami Földtani Intézet Évi Jelentése 1989-ről*, 45–63.

KÓKAY, J. 1991: Stratigraphische Revision der unter- und mittelmiozänen Bildungen des Beckens von Várpalota (Bakony-Gebirge). — In: LOBITZER, H. & CSÁSZÁR, G. *Jubiläumsschrift 20 Jahre geologische Zusammenarbeit Österreich–Ungarn. (A 20 éves Magyar–Osztrák földtani együttműködés jubileumi kötete I.*, Wien, 101–108.

KÓKAY, J. & NAGY, E. 1991: Middle Miocene mangrove vegetation in Hungary. — *Acta Geologica Hungarica* **34**, 45–52.

KÓKAY, J. 1991: Mollusken nichtmariner Herkunft aus den Badenien-Bildungen des Bakony Gebirges. Abstract. — *61. Jahrestagung der Paläontologischen Gesellschaft. Eggenburg 91, 26–29. September 1991. Zusammenfassungen der Vorträge und Poster.*

### 1992

KÓKAY J. 1992: Szárazföldi és édesvízi puhatestűek a Bakony bádeni képződményeiből. — *A Magyar Állami Földtani Intézet Évi Jelentése 1990-ről*, 501–503.

KÓKAY J. 1992: Felső-bádeni lagúna-képződmények Pusztamiskéről (Ny-i Bakony). — *A Magyar Állami Földtani Intézet Évi Jelentése 1990-ről*, 169–191. (3 táblával).

### 1993

KÓKAY, J. 1993: The Neogene Basin of Várpalota-South (Bakony Mountains). — *Annual Report of the Hungarian Geological Survey 1991*, 129–140.

KÓKAY, J. 1993: Várpalota, Bántapuszta: Sandy limestones with rich Ottnangian and Karpatian marine fauna. — *IGCP 329 Project "The Neogene of the Paratethys" Workshop Meeting, Excursion Guide, Sümeg*, 5 p.

### 1994

KÓKAY, J. 1994: Várpalota, Szabó's sandpit with rich shallow-water marine fauna (Lower Badenian). — *IGCP 329 Project "The Neogene of the Paratethys" Workshop Meeting, Excursion Guide, Sümeg*, 2 p.

### 1996

KÓKAY J. 1996: Ottnangi–kárpatí diszkordancia a Várpalota melletti bántapusztai területen (Bakony hegység). — *Földtani Közlöny* **126/1**, 89–95.

KÓKAY J. 1996: Dunántúli bádeni szelvények összehasonlító rétegtani elemzése és az euszatikus tengerszint ingadozások. — *Földtani Közlöny* **126/1**, 97–115.

KÓKAY J. 1996: A várpalotai neogén medence tektonikai összefoglalója. (Tectonic description of the Neogene Várpalota basin [Bakony Mts, W Hungary]). — *Földtani Közlöny* **126/4**, 417–445.

KÓKAY J. 1996: A budapesti Illés utcai bádeni korú fauna őslénytani és földtani újvizsgálata. — *Földtani Közlöny* **126/4**, 447–484. (9 táblával).

### 1998

HÍR J., KÓKAY J., MÉSZÁROS L. & VENCZEL M. 1998: Középső miocén puhatestű és gerinces maradványok a sámsónházi Oszkoruzsa-árokából. — *Nógrád Megyei Múzeumok Évkönyve* **22**, 171–204.

### 1999

GÁL E., HÍR J., KESSLER E., KÓKAY J., MÉSZÁROS L. & VENCZEL M. 1999: Középső-miocén ősmaradványok a Mátraszőlős, Rákóczi-kápolna alatti útbevágásból. I. A Mátraszőlős 1. lelőhely. — *Folia Historico Naturalia Musei Matraensis* **23**, 33–78. (3 táblával)

GÁL E., HÍR J., KESSLER E., KÓKAY J., MÉSZÁROS L. & VENCZEL M. 1999: A Mátraszőlős 1. lelőhely középső miocén ősmaradványai. — *Nógrád Megyei Múzeumok Évkönyve* **23**, 41–48.

DUDKO A. (szerk.), GYALOG L., HORVÁTH I., KÓKAY J. & SELMECZI I. (közreműködők) 1999: A Balatonfő – Velencei-hegység mélyföldtani térképe (preszarmata felszín). — Geological Map of the Balatonfő–Velence Area (1: 100 000). — A Magyar Állami Földtani Intézet kiadványa.

### 2000

KÓKAY J. 2000: Várpalota, Szabó-féle homokbánya (bádeni miocén homok). — 3. Őslénytani Vándorgyűlés, 2000. május 5–6., Tihany, Program, előadaskivonatok, kirándulásvezető, 37–38.

GÁL E., HÍR J., KESSLER E., KÓKAY J. & VENCZEL M. 2000: Középső-miocén ősmaradványok a Mátraszőlős, Rákóczi-kápolna alatti útbevágásból. II. A Mátraszőlős 2. lelőhely. — *Folia Historico Naturalia Musei Matraensis* **24**, 39–75.

### 2001

HÍR J., KÓKAY J., VENCZEL M., GÁL E. & KESSLER E. 2001. Előzetes beszámoló a felsőtárkányi „Güddör-kert” n. őslénytani lelőhelykomplex újvizsgálatáról. — *Folia Historico Naturalia Musei Matraensis* **25**, 41–64.

KÓKAY J., HÍR J. & VENCZEL M. 2001: A Middle Miocene Microfauna from Tășad (Romania, Bihor County). — 3<sup>rd</sup> Romanian Symposium on Paleontology. Iași, Romania, 2001. 09. 25–28., p. 21.

KÓKAY J. 2001: A Várpalotai- és Polgárdi-medencék miocén rétegsorainak korrelációja. — *Földtani Közlemény* **132**, 83–88.

### 2002

HÍR J., KÓKAY J. & VENCZEL M. 2002: Middle Miocene molluscs and microvertebrata from Tășad (Bihor County, Romania). — *Acta Palaeontologica Romaniae* **3**, 161–172.

KÓKAY J. 2002: A sárszentmiklósi riolittufa zárványai, különös tekintettel az ősmaradványokra. — *Földtani Közlemény* **132/3–4**, 367–382. (3 táblával).

### 2004

SELMECZI I. & KÓKAY J. 2004: Preszarmata miocén. (Pre-Sarmatian Miocene.) — In: GYALOG L. & HORVÁTH I. (szerk.): A Velencei-hegység és a Balatonfő földtana. Magyarázó a Velencei-hegység földtani térképéhez (1:25 000) és a Balatonfő–Velencei-hegység mélyföldtani térképéhez (1: 100 000). Magyarország Tájégsorozata. (Geology of the Velence Hills and the Balatonfő. Explanatory Book of the Geological Map of the Velence Hills (1: 25 000) and the Geological Map of Pre-Sarmatian Surface of the Balatonfő Area (1: 100 000). Regional Map Series of Hungary.) — A Magyar Állami Földtani Intézet kiadványa, 86–89. (214–217).

### 2006

KÓKAY J. 2006: Nonmarine mollusc fauna from the Lower and Middle Miocene, Bakony Mts, W Hungary. — *Geologica Hungarica series Palaeontologica* **56**, 196 p. (41 táblával).

### 2011

KATONA L. T., KÓKAY J. & BERTA T. 2011: A várpalotai Faller utcai badeni korú üledék molluszkafaunája. — *Földtani Közlemény* **141/1**, 3–22.

### 2013

KÓKAY J. 2013: Study of the Middle miocene (Badenian and Sarmatian) formations in the Várpalota Neogene Basin. — *Földtani Közlemény* **143/2**, 145–156.

## A Dr. KÓKAY Józsefről elnevezett ősmaradványok és leírásuk fellelhetősége

*Pecten kokayi* DEMARCQ 1971

In: DEMARCQ, G. 1971: Une espèce nouvelle de *Pecten* du Miocène de Hongrie. — *Földtani Közlemény* **101**, 185–190.

*Pisidia kokayi* (MÜLLER) 1977

In: MÜLLER P. 2005: A bádeni emelet tízlábú rákjai. — *Geologica Hungarica series Palaeontologica* **42**, p. 61. XXVII. tábla, 1–5. ábra

*Eomorone kokayi* GAUDANT 2005

In: GAUDANT, J. 2005: L'ichtyofaune du Badenien supérieur diatomitique de Várpalota (comté de Veszprém, Hongrie): Signification paléocologique. — *Földtani Közlemény* **135/1**, 4–15., I. tábla 1–3. ábra, II. tábla 1–4. ábra